

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ПІД ЧАС ОБСТЕЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ

Лещенко М.В.,

канд. техн. наук

*Полтавський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

Черкун В.Б.,

*Полтавський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

Нікуліна С.Є.,

*Полтавський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України*

Кожна судова будівельно-технічна експертиза об'єктами дослідження, якої виступають будівлі, споруди, передавальні пристрої тощо, потребує натурно-інструментального обстеження. Безпека праці під час технічного обстеження будівель і споруд є досить актуальним питанням, оскільки це передусім безпека життя та здоров'я людини.

Регламентують вимоги безпеки праці під час технічного обстеження будівель і споруд нормативні документи ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 «Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану» [1] та ДБН А.3.2-2-2009 «Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення» [2].

Відповідно до ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 [1]:

«...6.1. Основою для проведення обстеження об'єкта, як правило, є технічне завдання, в якому визначається: мета і завдання обстеження об'єкта, склад та форма подання інформації щодо результатів обстеження, необхідність оновлення паспорта об'єкта (або оформлення, якщо він відсутній), перелік та обсяги підготовчих, основних і допоміжних робіт, нормативні документи, вимоги яких мають бути враховані, форма участі замовника (власника, експлуатуючої організації) в роботах з обстеження тощо.

6.2. У технічному завданні визначається, за необхідності, участь замовника в підготовці та/або проведенні обстеження, яка може полягати в присутності його представника при обстеженні, у створенні умов для проведення робіт (виконання супутніх та допоміжних робіт, прибирання й очищення приміщень і конструкцій, забезпечення допоміжним устаткуванням, освітленням, забезпечення безпеки праці відповідно до ДБН А.3.2-2 тощо). За необхідності, обумовлюють також умови доступу виконавців обстеження до об'єкта, його конструкцій та прилеглої території...».

Охорона праці при обстеженні будівель і споруд. Особам, які проводять обстеження дахів, колодязів, шурфів, земляних виїмок глибиною більше 2 м, котелень, ліфтів, електрощитових тощо видається наряд-допуск.

Інструктажі з техніки безпеки праці працівників, які проводять обстеження, повинні проводитися одночасно із зарахуванням їх до штату, а в подальшому прово-

диться щорічна перевірка знань працюють безпечних методів і прийомів праці. Перевірка знань оформляється протоколами комісії, які затверджуються наказами по організації, працівники якої виконують обстеження. При позитивних результатах перевірки знань робляться відповідні записи в журналі реєстрації перевірки знань.

Знання керівників груп, відділів, майстерень і головних фахівців правил техніки безпеки перевіряється щорічно комісією під головуванням головного інженера організації, яка проводить обстеження. Результати перевірки оформляються протоколами.

Організація робіт з обстеження будівель повинна забезпечувати їх безпеку, всі небезпечні зони позначаються знаками безпеки, попереджувальними написами і плакатами. Постійно діючі небезпечні зони повинні бути огорожені захисними огороженнями, що задовольняють вимогам ГОСТ 23407-78.

Працівники, які виконують роботи з обстеження будівель і споруд, повинні бути забезпечені захисними касками, перевіреними і випробуваними запобіжними поясами, страхуючими канатами, а при роботі на даху – нековзним взуттям.

Якщо роботи по обстеженню окремих частин будівлі створюють небезпеку для інших осіб, керівник робіт повинен забезпечити неможливість попадання в цю зону сторонніх.

Роботи з обстеження аварійних будівель або аварійних частин будівлі можуть проводитися тільки після проведення відповідних охоронних заходів. Перелік охоронних заходів, в цьому випадку, визначається комісією в складі фахівців від організацій замовника та експерта.

Використання відкритого полум'я для освітлення робочого місця при обстеженні конструкцій забороняється.

Підйоми на поверхи й горища допускається тільки за внутрішніми сходами або драбинах з огорожами. Роботи зі випадкових засобів підмоцнування не допускаються.

Під час роботи ставати на підземні та надземні трубопроводи, електрокабелі, батареї опалення, вентиляційні короба, ходити по них або спиратися при підтягуванні та спуску з однієї висоти на іншу забороняється.

Роботи з приставних драбин допускаються на висоті не більше 1,3 м від землі або підлоги. Переносні драбини повинні мати пристрої, що запобігають при роботі можливість зсуву та перекидання. Нижні кінці переносних драбин повинні мати підставу з гострими наконечниками, а при користуванні ними на асфальтових, бетонних та інших твердих слизьких підлогах повинні мати башмаки з гуми або іншого нековзного матеріалу. При необхідності верхні кінці драбини повинні бути обладнані гаками.

Верхолазні роботи при обстеженні будівель і споруд (на висоті понад 5 м від поверхні землі, перекриття або робочого настилу) можуть проводитися тільки фахівцями-верхолазами, що мають допуск до таких робіт і забезпеченими запобіжними поясами.

Робота поблизу з діючими кабелями і електроустановками повинні проводитися під наглядом працівника служби енергетика організації будівлі.

Закриті приміщення котельнь, топкові простори, газоходи і кабіна перед обстеженням повинні бути провітрені.

Роботи з обстеження ліфтового обладнання слід проводити з дотриманням вимог правил будови і безпечної експлуатації ліфтів.

Стан інструментів і пристосувань, що використовуються при обстеженні будівель, має перевірятися перед кожним їх використанням; при невідповідності їх якості нормативним вимогам вони повинні бути замінені.

Вимоги безпеки при обстеженні штучних споруд. При обстеженні чи випробуванні штучних споруд необхідно дотримуватися вказівок з охорони праці, викладених в нормативних документах з техніки безпеки.

Забезпечення вимог охорони праці при виконанні робіт з обстеження і випробування споруд покладається на керівника польових робіт (керівника бригади). До робіт на мосту (шляхопроводі) допускаються особи у віці не молодше 18 років, що пройшли медичний огляд і вивчили вимоги до безпечного ведення робіт.

До початку огляду й випробування споруд учасники цих робіт повинні бути проінструктовані з техніки безпеки.

У період роботи на мосту (шляхопроводі) особи, що беруть участь у цих роботах, повинні бути в монтажній касці, а при відстукуванні поверхні бетону, деревини і заклепок повинні користуватися запобіжними окулярами.

При виконанні робіт, пов'язаних з пересуванням по воді і поблизу акваторій, працівники повинні бути забезпечені рятувальними засобами, а також знаходитися під наглядом осіб, що володіють способами порятунку потопельників і вміють надавати їм першу допомогу.

На великих мостах через ріки керівник бригади зобов'язаний до початку робіт перевірити наявність рятувальних засобів – рятувальних кіл, мотузок і т.д. На воді повинен знаходитися черговий човен.

На діючій мережі автомобільних доріг і залізниць огляд і контрольні вимірювання шляхопроводів повинні проводитися з забезпеченням безпеки руху транспорту з установленими швидкостями, при цьому повинні дотримуватися заходи, що гарантують повну безпеку роботи на шляхопроводі.

При роботах на висоті понад 1,5 м і відсутності поручневих огорожень необхідно користуватися запобіжними поясами, випробуваними на міцність 1 раз у 6 місяців. Пояси перед використанням повинні бути ретельно оглянуті керівником робіт і працівником, щоб переконатися в їх справності і наявності оцінки про випробування.

Виконання робіт на споруді при наявності високовольтних ліній електропередач або контактної мережі повинне бути погоджено з організацією, що експлуатує лінію.

Забороняється наближатися на відстань менше 2 м до неогороджених проводів або контактної мережі, що знаходяться під напругою. За цим необхідно стежити при роботах з довгими предметами – штангами, рейками, прутами, відрізками дроту і т.д.

Забезпечення безпечних умов робіт із влаштування риштувань, підвісних кошиків, драбин і інших пристосувань для проведення оглядів споруд, а також забезпечення міцності і надійності цих пристосувань покладаються на керівника дорожньої організації, що веде роботи з його утримання.

Забезпечення захисту працівників при роботах з реконструкції будівель і споруд. До початку розбирання будівель і споруд та їх реконструкції чи знесення повинні бути

передбачені заходи із запобігання впливу на працівників таких небезпечних і шкідливих виробничих факторів:

- обвалення елементів конструкцій будівель і споруд, падіння не закріплених конструкцій, обладнання;

- машини, що рухаються, та предмети, що ними пересуваються;

- гострі крайки, кути, штирі;

- підвищений вміст у повітрі робочої зони пилу, шкідливих речовин;

- підвищений рівень шуму, вібрації на робочому місці;

- розташування робочого місця поблизу перепаду по висоті 1,3 м і більше.

До початку проведення робіт з розбирання будівель необхідно виконати підготовчі заходи, пов'язані з евакуацією робітників промислових підприємств, відселенням мешканців житлових будинків, переміщенням розміщених там організацій, відключенням інженерного обладнання від мереж водо-, тепло-, газо- і електропостачання, каналізації, технологічних продуктопроводів.

Під час розбирання будівель, виконання робіт в умовах діючого виробництва або у межах міської забудови, що склалася, доступ у зону виконання робіт сторонніх осіб, які не беруть участі у виконанні цих робіт, заборонено. Дільниці, де виконуються роботи, необхідно огородити згідно з ГОСТ 23407.

Розбирання будівель, демонтаж, підсилення або вилучення конструкцій, а також в особливо відповідальних випадках (під час піднімання конструкцій із застосуванням складного такелажу, методом повороту, під час насування конструкцій, піднімання їх більше ніж одним механізмом тощо) проводяться під безпосереднім керівництвом виконавця робіт або майстра і в денний час.

Прохід людей у приміщення під час розбирання або демонтажу та монтажу елементів будівель і споруд повинен бути закритим. З боку вулиць, проходів і проїздів на огорожі через кожні 5 м – 10 м вивішують попереджувальні написи «Небезпечна зона» та необхідні дорожні знаки. Якщо немає можливості дотримати необхідних відстаней для встановлення огорож небезпечних зон (у разі неглибокого залягання підземних комунікацій, близького розташування проїздів, сусідніх будівель, ліній електропередачі тощо), допускається зменшення меж небезпечних зон з одночасним збільшенням висоти огорож або розмірів захисного козирка для захисту людей, унеможливлення травмування падінням матеріалів і конструкцій з висоти.

Перед допуском працівників на робочі місця з можливою появою газу або шкідливих речовин робочі місця необхідно провентилувати, робітників забезпечити засобами індивідуального захисту (протигазами). У разі несподіваної появи газу, інших шкідливих речовин роботи необхідно припинити, працівників вивести з небезпечної зони.

Під час розбирання будівель проходи до робочих місць повинні бути завширшки не менше ніж 0,8 м.

Виконання робіт під час туману і дощу, що значно погіршує видимість у межах фронту робіт, ожеледі, грози, вітру зі швидкістю 15 м/с і більше не допускається.

Забороняється для освітлення робіт під час розбирання, демонтажу користуватися електричною мережею будівлі, що розбирається. Для освітлення цих робіт повинна

бути влаштована спеціальна тимчасова електромережа і встановлені освітлювальні прилади.

Небезпечні зони на будівництві. До зон постійно діючих небезпечних виробничих факторів належать:

- місця поблизу неізольованих струмопровідних частин електроустановок;
- місця поблизу неогороджених перепадів по висоті 1,3 м і більше;
- місця, де можливе перевищення гранично-допустимих концентрацій шкідливих речовин у повітрі робочої зони.

До зон потенційно небезпечних факторів належать:

- ділянки території поблизу будівлі чи споруди, що зводиться;
- поверхи (яруси) будівель, споруд на одній захватці, над якими здійснюється монтаж (демонтаж) конструкцій, устаткування;
- зони переміщення будівельно-дорожніх машин, обладнання або їх частин, робочих органів;
- зони, над якими переміщуються вантажозахоплювальні пристрої звантажем кранами (зони, над якими переміщуються частини баштового крана, зокрема противаги, частини балочної стріли баштового крана, по якій не переміщується вантажний візок, не вважаються небезпечними).

Небезпечні зони, що можуть виникнути на будівельному майданчику під час його організації, необхідно визначати в процесі розроблення будгєнплану об'єкта та у подальшому позначати на території будівельного майданчика знаками безпеки та попереджувальними написами.

Зони з постійно діючими небезпечними виробничими факторами повинні мати захисні (запобіжні) огорожі.

Зони потенційно небезпечних факторів повинні мати сигнальне огороження згідно з ГОСТ 23407.

Межі небезпечних зон поблизу робочих органів, що рухаються, і їх частин, не можуть бути меншими ніж 5 м, якщо інших вимог немає у паспорті або інструкції заводу-виробника.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016. Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану. Київ, 2017. 44 с.
2. ДБН А.3.2-2-2009. Охорона праці і промислова безпека у будівництві. Основні положення. Київ, 2012. 116 с.